

Redacțiunea, Administrațiunea și
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.
Scrisori nerancate nu se pri-
mesco. Manuscrise nu se re-
trimite!

Birourile de anunțuri:
Brașov, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primesc în Viena
Dudolf Mosse, Haasenstejn & Vogler
(Die Presse), Heinrich Schalk, Alois
Berndt, M. Dukes, A. Oppelt, J. Dan-
enberg; în Budapesta: A. V. Gold-
berger, Anton Mezei, Eckstein-Bernat;
în Frankfurt: G. L. Daube; în Ham-
burg: A. Steiner.

Prețul inserțiilor: o serie
garmondă pe o colonă 6 cr.
în 30 cr. timbru pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tarifi și învoială.
Reclame pe pagina III-a o
serie 10 cr. v. n. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL III.

„Gazeta”iese în fiecare d
Abonamente pentru Anst-Ungaria
Pe un an 12 fl., pe șes luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe un an 40 franci, pe șes
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piațamare
Nr. 22, etajul I. pe un an
10 fl., pe șes luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul și în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șes luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 cr. v. n. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 129.

Brașov, Vineri 9 (21) Iunie

1889.

Brașov, 8 Iunie

Peste câteva zile se împlinesc
cinci sute de ani dela prima bă-
tălia dela Kossovo (Câmpul Mier-
lei) ce se afla în centrul vechei
Serbii, astăzi o simplă provincie
turcescă, învecinată cu regatul
Serbiei.

Scim, că în această bătaie
Turcii au înfrânt puterea vechei
Serbii și că de atunci s'au des-
chis porțile invasiunii Musulma-
nilor în inima Europei, cari mai
târziu au cuplășit totă Ungaria,
domnind acolo o sută cincideci
de ani, și au asediat de două
ori Viena, făcându-se tremure to-
te popoarele creștine.

Serbii au luptat la Kossovo
sub Țarul lor Lazar cu mare
eroism, și la început reușiră a
nimici aripa dreaptă a Turcilor,
așa că succesul acesta fu mai târziu
sărbătorit în Paris printr'un
serviciu divin. Dér în cele din
urmă bătaia dela Kossovo se des-
fășură nefavorabil pentru „pre-
creștinul” Țar Lazar, care a și
perit într'insa, cum a perit și
Sultanul Murad I., și deveni un
desastru pentru Sârbii.

Dela acest desastru se datază
decadența vastului imperiu al lui
Dușan, în care după mărta Țar-
ului Lazar a izbucnit anarhia
și discordia între principii sâr-
besci, așa că fiul lui Lazar s'a
vădut constrins de a da pe sora
Sa Mileva ca soție Sultanului Ba-
iazet și de a se face totodată tribu-
tarul lui.

Aniversarea bătaiei dela Kos-
sovo, care se va serba la 15 (27)
Iunie de către Sârbii, are prin ur-
mare ați o importanță îndoită
pentru Sârbii, mai întâi istorică
și apoi națională, reamintându
reminiscențele din acele timpuri,
când erau uniți toți Sârbii într'un
puternic imperiu.

În timpul din urmă prin agita-
țiunile din Serbia și Muntenegru
vecine cu monarhia noastră, s'a dat
nou nutremânt aspirațiilor pentru
unirea tuturor Sârbilor și acesta
a deșteptat în măsură așa de mare
temerile guvernului unguresc, în-
cât, după cum se anunță din
Pesta, acest guvern a interzis
Sârbilor din Ungaria de a serba
aniversarea acelei zile prin vr'o
manifestație publică, banchete, in-
truniri de asociațiuni, corale ș. a.

Scirea a surprins cu tote a-
cestea, pentru că a sosit tocmai
atunci, când se anunța programa
noului ministru de interne, care
promitea că densusul va stăru pe că-
rarea adevăratului liberalism.

Și Sârbii din Ungaria făcuseră
în adevăr pregătiri pentru serba-
rea acestei zile. Episcopul Bran-
kovic din Timișoara a ordonat
să se oficieze în biserici liturgii
pentru „Vidovdan”, (ziua bătaiei)
esprimându-și în același timp do-
rința, ca festivitățile să se mărgi-
nesc pe tărâmul național-bise-
ricesc. Sârbii din Neoplanta li-
niștiseră cercurile conducătoare,
dicându prin corespondențe publi-
cate în foi că serbarea nu va ave
nici un colorit politic.

Telegrama din Pesta nu ne
spune, decât și serviciile divine în
biserici în amintirea acestei zile
sunt oprite. Destul că poporul
sârbesc s'a simțit greu lovit
prin interdicerea serbării, și „Za-
stava”, organul național al Sâr-
bilor din Ungaria, dă expresiune
acestei nemulțămiri, dicându, că
prin oprirea serbării și prin cali-
ficarea ei ca act de înaltă tră-
dare se vatămă în mare grad
simțemintele tuturor Sârbilor.

Guvernul unguresc se încercă,
cum am vădit, a aduce această
interdicere în legătură cu curentul
de domnesce acum în Serbia.

Se mai motivează interdicerea și
cu „propaganda omladinistă”, ce
ar fi dându semne în părțile Un-
gariei mărginase cu Serbia.

Dér ori și cât s'ar fi schim-
bat situația în Serbia în mod
nefavorabil pentru monarhia
noastră, noi credem că guvernul
unguresc ar fi lucrat mult
mai politic, decât n'ar fi luat o
poziție atât de fățișă ostilă față
cu aniversarea bătaiei dela Kos-
sovo, și că ar fi lucrat în orice
cas mai înțelept decât prin
reprimare nu ar fi dat nou nu-
tremânt curentului dușmănos
din Serbia.

DIN AFARĂ

Campania pressei germane contra Rusiei.

De vr'o patru zile a amuțit cam-
pania pressei germane contra Rusiei.
Numai ieri și colo se mai aude câte un
slab răsănet. Din contră „N. fr. Presse”
află, că în oficiu de esterne din Berlin
a sosit scirea, că visita Țarului în Ber-
lin se va face încă în vâra acesta; ca
și a sosirii Țarului e luată în perspec-
tivă ziua de 28 August. Faptul, că
această vestire vine tocmai acum când
în Berlin domnesce nemulțămirea din
causa toastului Țarului, își are însemnă-
tatea sa. De aci se esplică și repede
amuțirea a semnalelor de alarmă date
din Berlin contra Rusiei. Prin această
însă situațiunea nu se schimbă. Nu tre-
buie uitat ce se petrece în Belgrad,
unde presa liberală a partidului regen-
tului Ristic scrie într'un limbaj duș-
man Austro-Ungariei, de când Metro-
politul Michail e reinstalat.

Unirea Sârbilor.

Foia sârbescă „Male Novine” din
Belgrad nu află justificate atacurile pres-
sei austriace și ungare asupra lui Ristic
și programului liberal. Unirea tuturor
Sârbilor e dorită de Sârbii și Rusia a
asigurat pe principele Muntenegrului,
că ia această unire sub ocrotirea sa, decât

Serbia se va acomoda dorințelor Rusiei
și va primi între altele și condițiunile
unei convențiuni militare cu Rusia, ce
s'a propus deja de reprezentantul rus
Persiani. În toastul Țarului, dice foia
rusescă, s'a spus totu ce vrea Rusia.
Dér Serbia nu dorește să schimbe di-
nastia, nu vr'e absolutismul munteneg-
ren, nici nu dorește să verse sân-
gele ajutându ca tovarășu de arme și de
luptă al Rusiei să-și eșecute această in-
tențiunile.

„Austro-Ungaria — continuă foia
sârbescă — a comis un mare greșel în
politică neînțeleptă și cu acesta a per-
dut oricând influența. Pericolul ce ame-
ninsula balcanică și în Serbia, pe regele
Milan l'a isgonit din Serbia printr'o
niță pe Austro-Ungaria din partea Ru-
siei numai printr'un mijloc se pte
abate, anume cedându-se Bosnia și Er-
țegovina și arondându-se granița sârbescă
prin Dalmația și prin teritoriile locuite în
Ungaria de Sârbii. În schimb Austro-
Ungaria ar câștiga din partea Serbiei
deplină neutralitate și asigurarea grani-
ței sale sudostice dela Ragusa până la
Vidin în cazul unui război rus. În
acest cas Austro-Ungaria pte fi si-
gură de amiciția Serbiei, în casu con-
traru însă va vedea în cel mai scurt
timp pe Serbia strinsă îmbrățișată cu
Rusia.”

În același sens se exprimă și foia
liberală „Narodni Dnevnik” asupra ame-
nințărilor din partea foilor austro-un-
gare și-și exprimă mirarea, că unirea tu-
tutor Sârbilor, la care țintesc Serbia,
apare ca ceva nou pentru presa aus-
tro-ungară. „Această tendință către unire,
— dice foia sârbescă — e vechi și
în momentul favorabil se va și eșe-
cuta. Pentru acum nu e nimic de te-
mut, dér în momentul dat acțiunea se
va introduce și norocul războiului va de-
cide asupra definitivei uniri a Sârbilor,
ori asupra totalei lor subjugări. În a-
ceastă cestiune așădără vor da ultimul
cuvânt nu punctele din program, nici
articulii amenințatori, ci tunurile.”

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

Pentru ce nu se căsătorește bărbatul?

Sedeam în grădina casei noastre și
povesteam.

Soția consilierului, dōmna W., era
neobosită ocupată cu împletirea ciorapu-
lui său, fără de a uita a mă distra și
pe mine în felul ei. Ca stăpân al casei
și ca gazdă, ar fi fost datoră mea să
mă însărcinez cu conducerea conversa-
țiunii, însă imi lipsese cu desăvârșire
talentul de a varia clevetirile orașului,
și astfel lăsa bucuros desvoltarea ace-
stei teme dragășului meu oșpe. După
ce mă informă despre rochia cea nouă
din Paris a dōmnei L., precum și des-
pre exagerata pălărie din Viena a dōm-
nei A., după ce-mi istorisi, că familia
președintelui se mută într'o locuință mai
încăpătoare, că dōmna R. a plecat la
băi, și dōmna V. schimbă pertru a cincea
oră servitoarea în anul acesta, se părea
că mica proviziune de noutăți i-a secat
și că i s'a oprit șirul vorbirei, ceea ce
dealtmătre se întâmplă la dēnsa des-
tult de rar. Din norocire însă se în-
dreptă spre noi dealungul cărării din
grădină adjunctul judecătoresc R. și

acesta o putea scoate din nevoie. Adjunc-
tul R. era o persoană foarte simpatcă, și
era prețuit și stimat de toți aceia, cari
il cunoseau mai de aproape, din cauza
naturelului său modest și neingâmfat.
„Aflu dōmnele zelos ocupate, ca de
obicei, cu lucruri de mână”, dice el
după ce dinteu salutare.

„Și cu povestitul”, adăogai eu zim-
bind.

„Dōmna consilieră este atât de a-
mabilă și mă pune și pe mine, care es
rar de acasă, în curent cu tote întâm-
plările din orașelul nostru.”

„Mi pare rău numai, că n'am pu-
tut și eu profita din tote acestea.”

„D-vōstră, bărbat, scii în totdeuna
mai multe ca noi”, răspuse soția consi-
lierului. „Când vr'e să istorisesc lui
Gerhard al meu vre-o întâmplare, el o
scie deja de mai înainte din cafenea.”

„Pentru aceea”, adăogai eu rîdend,
„ți se impune d-tale, d-le adjunct, dato-
ria a potoli setea de sciință a femeilor.”

„Inzadaru cugetă la aceea, ce ar put
sterni interesul dōmnelor.”

„Nu este nici o mirsă în oraș?”
întrebă dōmna consilierului V.

„Mirese? După cât sciu eu nu
sunt”, răspuse ceva cam gânditor
domnul R.

„Spune-mi însă, amice, pentru ce nu
se însoră bărbatul?”

Ajunseserăm la adevăratul ca-
pitol.

Se pare că întrebarea dōmnei V.
l'a consternat pe adjunctul nostru și
il aduse momentan în perplexitate,
nesciind să răspundă.

„Nu sciu”, fu răspunsul, care îm-
preunat cu încurcătura în care se afla
avă un efect aproape comic.

Dér și dōmna consilierului luă o
căutătură aproape severă, care la dēnsa,
ca la o mamă cu mai multe fete de mă-
ritat, avea mai multă greutate, și care
după răspunsul amicului nostru părea
a rămâne neschimbată. Ca și când ar
fi căutat o scăpare, se uită densusul la
mine, despre care scia bine, că nu are
nici o grijă de a-și vedea fice căpătuite.

Eu dīseiu, ca din întâmplare: „Dōmna
V. are dreptate; căsătoria pare a fi eșit
din modă.”

„Da, se pte ca și acesta să fi su-
pus modei”, se amestecă repede și in-
fricatul adjunct în vorbă; el se acăța
în perplexitatea sa de acestu paiu, pe
care credea că i l'am aruncat din
adins.

„Cu o astfel de frasă nu scăpați

de mine și nu pot decât să repet
întrebarea, de ce nu se însoră bărbat,
său și decât se însoră iau numai fete cu
dēstre?

„Pentru-că femeia costă în ziua de
ați prea mulți bani.”

La auțul acestor cuvinte făcurăm,
câte-și trei, nisce fețe atât de spăriate,
ca și când ar fi explodat o bombă
în apropierea noastră, apoi deodată ne
întorserăm spre direcțiunea din cătrău
rēsunaseră.

Lângă gratiile de lemn ale chios-
cului, cari erau crescute cu viță sēlbatică,
se rădima mica statură a doctorului B.,
care, fără să scim, asculta convorbirea
noastră, și din a cărui gură eșiseră cu-
vințele, ce ne spăimēntaseră atât de
mult.

Abia avui timp a observa căutătura
satisfăcută, ce se ivise în fața tinereții
nostru amic la aparițiunea acestui păr-
tinitor al său, precum și fața aprinsă
a dōmnei consiliere, care își făcea vēnt
cu batista, când apăr în umbră plă-
cutul doctor. Înfașurarea acestuia făc
ca să-și recăștigate prezența de spirit
oșpele meu feminin. (Va urma).

Foia rusescă „Grajdanin“ desminte scirea foilor streine, cumcă toastul din Peterhof ar vesti o unire a tuturor Sârbilor sub principele Muntenegrului, și asigură în modul cel mai hotărât, că guvernul rusă ține de necesară existența ambelor țări sub dinastiile lor istorice. Unirea Sârbilor, Țițe foia rusescă, e cu puțință numai în două centre, Cetinje și Belgrad.

Foia bulgară oficiasă „Svoboda“ le impută Sârbilor, că prin această provocă pe Austro-Ungaria, care și-ar pute trimite trupele sale în Serbia, fără să le pôtă opri în drumul lor Rusia, care e departe.

Inarmările rusești.

Foia rusescă „Novosti“ motivează necesitatea, d'a se continua înarmările rusești, cu marea pregătire de războiu a Austro-Ungariei, în urma căreia în casă de războiu cu greu i-s'ar veni Rusiei inițiativa.

Urmărirea Boulangeriștilor.

Dni Laguerre, Laisant și Déroulède fuseseră prevestiți când au fost puși în libertate, că la celălalt scandal pe stradă vor fi din nou arestați. Administrațiunea e hotărâtă a nu tolera nici o manifestațiune de natură a turbura liniștea publică. De aceea s'au făcut Joi seara două arestări. Una a d-lui Ridal, funcționar, care în mijlocul reprezentațiunii concertului dela Eldorado strigase de mai multe ori: „trăiască generalul Boulanger“, și alta a unui vânzător de Țiare, care sbiera: „Luați jurnalul d-lui Laguerre, prizonierul guvernului“. Un proces de contravențiune s'a dresat în contra acestor două persoane. Țiarele boulangeriste au publicat la 1 Iunie o scrisoare adresată d-lui Méline, președintele camerei franceze, de cătră de Laguerre și Laisant, deputați. În această scrisoare domnia acestia protestează energic în contra brutalităților administrațiunii dela Angoulême și ceră să li-se facă dreptate.

Comisiunea Senatului, a înaltei Curți de justiție, n'a sfârșit până acum cu cercetarea hârtiilor descoperite. Se crede, că până Sâmbătă, înalta Curte va trimite dosarul afacerii Boulanger procurorului general pentru ași face rechizițiunile. Prin urmare procesul generalului Boulanger nu se va putea judeca decât pe la 5—6 August viitor.

Convenția militară ruso-sârbescă.

O telegramă din Pesta spune, că scirea despre o imbiare a guvernului rusă cătră regenta sârbescă de a se încheia o convențiune militară între Rusia și Serbia, e lipsită de orice temei, după cunoștințele ce le au cercurile politice de acolo din parte autoritativă rusescă. Ministrul plenipotențiar rus din Belgrad, d. Persiani, n'a avut nici o însărcinare de felul acesta, nici oficială, nici oficiasă. Se Țițe, că ministrul de externe Gruici va adresa marelor puteri o notă-cerculară, în care va desminti în mod energic scirea cu convențiune militară și va ilustra cu această ocazie și politica din afară a actualului guvern sârbesc.

SCRILE ȚILEI.

„Maghiarisăm“. Sub titlul acesta scrie „Erdelyi Hirado“, că curatorul bisericei ev. reformate dr. Hincz György a dat „o frumoasă dovadă despre patriotismul său“ prin aceea, că în ultima adunare generală a propus să se ceară redigarea unei cărți de cântări și rugăciuni în limba ungară, deoarece o parte din luterani sunt Unguri și aceștia în lipsa unor astfel de cărți ungurești au folosit până acum cărți germane. În alt loc însă tot sub acest titlu spune această „patriotică“ foie, că senatul școlar al Timișoarei, la propunerea primarului orașenesc dr. Telbisz Kaly, a hotărât să pensioneze pe toți acei învățători dela școlile comunale, cari de decă de ani funcționează ca atari fără a

sci limba ungară. În urma acestei hotărâri numai decătu au fost pensionați învățătorii Irsay și John, cari nu știu ungară. — Ce-și închipuiesc capetele scrințite, că „maghiarisază“!

Serbare oprită. Guvernul unguresc a interȚis Sârbilor din Ungaria, precum spune o telegramă din Pesta, de a serba aniversarea bătăliei dela Kosovo prin vr'o manifestațiune publică, ca banchete, întruniri de asociațiuni corale ș. a. „Zastava“, organul național al Sârbilor din Ungaria, Țițe, că această interȚiere a unei serbare, în care e zugrăvită un caracter religios, și calificarea ei ca accă de „inaltă trădare“ jignesc în cel mai mare grad simțămintele tuturor Sârbilor.

Spiritele în Bosnia și Herțegovina. Se afirmă, că d-l Kallay, ministrul comun de finanțe, în urma experiențelor, ce le-a făcut în timpul ultimei sale călătorii în provinciile ocupate, este nemulțumit de starea actuală a lucrurilor și a blamat pe funcționarii pentru că i dăseră informațiuni neesacte asupra stării spiritelor. Pozițiunea guvernatorului Kautschera e sdruncinată.

Dr. Sterie N. Ciurcu din Viena a deschis acolo un cabinet de consultațiune cu somitățile medicale, facilitând astfel căutarea pacienților români, cari se duc la Viena pentru scopul acesta. D-l Dr. St. Ciurcu și-a schimbat locuința, care se află acum: Viena, IX Pelikangasse Nr. 10.

Românii se distingă. Cetim în „Românul“: Anul acesta Români dela școlă de poduri și șosele din Paris au făcut o deosebită onoare țerei noastre; între de ce diplome, patru au fost obținute de Români. Etă lista Românilor ce au reușit și terminat sus-numita școlă: Alexandru Proca, cu certificată; Brătianu I., cu diplomă; Bujoiu, cu diplomă; Gaicu, cu diplomă; Lupescu, cu certificată; Pangrati, cu diplomă. La școlă de Mine a fost un singur Român, care a terminat, I. Anastasescu.

Istoria Românilor. Volumul al doilea din „Istoria Românilor“ de d-l A. D. Xenopol, profesor la universitatea din Iași, va eși de sub tipar la începutul vacanțelor; el nu va fi în comerț însă decât la Septembrie. Acest volum cuprinde istoria Românilor dela întemeierea Țerilor române până la mărtea lui Petru Rareș: între altele domnia lui Mircea cel Mare, Alexandru cel Bun, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare și Petru Rareș și un capitol asupra organizațiunii primitive a Țerilor române, un altul asupra organizațiunii militare în epoca lor eroică.

Ajutor. Maj. Sa monarhul nostru a trimis din caseta sa privată pentru supușii austro-ungari din Transilvania, cari au fost nenorociți prin vrsarea de apă, 2000 fl.

Cai din România. După o ordinațiune de mai nainte, oficiile vamale la granița română au să pună clausula de esport pe pașaportele de cai, cari se duc în România. Ministrul unguresc de agricultură face cunoscut, că astfel de pașaporte provădute cu clausula de esport numai atunci se pot erași folosi în Ungaria, decă readucerea cailor e acreditată printr'o nouă clausulă din partea unei stațiuni ungare de intrare. În casă contrar caili se confiscă considerându-se pașaportele ca false.

Negocierea cu losuri. La bursa din Pesta deja se arată diferență în vinderea losurilor ungurești, cari nu sunt, și între cele, cari sunt provădute cu timbru austriac. Așa de es. hipotecele fără timbru notăză 111, Basilica 8-50, Crucea roș.

12-25, cele cu timbru însă 113, 8-75, 12-75.

Furtună. Ni-se scrie din Șeitin: „Asără în 14 Iunie n. cam pe la 8 ore orisonul începe a se încărcă cu nori grei, După un vânt cam vehement, veni ploia de multă așteptată, deoarece din 28 I. trecută nu mai ploase și fiindcă pământul din Cianat (comit. Csanád) e un soi de pământ rar, adeseori poftesce ploie. Urmă fulgere și tunete înspăimântătoare, ér cătră 9—10 ore un trăsnet nimeri salașul (cătunul) lui Georgiu Ardeleanu, subjude în Șeitin, lovind și 4 cai, ce erau legați la iasle, — pe unul lă aruncă în iasle, — scrumindu-se toți dimpreună cu salașul, grașdul și colna. Dauna e 800—1000 fl. Focul ținu până dimineța la 3 ore“.

Regele României a primit din partea Regelui Portugaliei și a Regelui Svediei scrisori de felicitare în urma notificării ce li-s'a făcută, că Principele Ferdinand a fost desemnat ca moștenitor al tronului.

Tergul anual din Seps-Sângeorgiu, care se ținea în Iunie, se va ține în anul acesta, cu încuviințarea ministrului unguresc de agricultură, industrie și comerț, în 2, 3 și 4 Iulie.

Tergul de vite din Mercurea începe la 23 Iunie n. Pentru acest terg s'au anunțat forte mulți comercianți mari de vite.

Sinucidere. Locotenentul de artilerie Geza Gocz de Kovaszna, dela divizia de baterie grea Nr. 24, s'a sinucis într'o via lângă Clușiu.

Oficiu telegrafic nou. În Țilele trecute în comuna Hida (Hidalmás) s'a deschis oficiu telegrafic.

Fortificațiunile României. Lucrările fortificațiunilor, ce se fac la Focșeni și la Nămalosa, se urmază cu activitate, spune „Naționalul“. Aceste lucrări se execută sub direcțiunea d-lui colonel Gheorghiu.

Camera comercială și industrială din Brașov va ține ședință ordinară Sâmbătă în 10/22 Iunie d. a. la 4 ore, în localul său din Tergul cailor Nr. 89. Sunt de resolutat mai multe afaceri importante.

Corespondența „Gaz. Trans“.

Din părțile Căldăii-mari, 1 Iunie 1889 v.

O Țițe de mare bucurie a fost Țița de 30 Maiu a. c. st. v. pentru poporul din Căldăia-mare. În această Țițe adevărată s'au sfințit școlă cea de nou zidită, școlă, care are menirea de a fi stălpul românismului din acea comună și din împrejurimea ei. Și vorbind despre aceea școlă, acum ca despre un lucru terminat, cred, că nu va fi de prisos să clarificăm situațiunea în care s'a edificat acea falnică zidire, care de departe aduce aminte trecutului, că „Românul e'n putere și Românul'n veci nu piere“.

Pe câtă cunosc eu împrejurările, cu totă sinceritatea trebuie să mărturisesc, fără a măguli pe cineva, că încă cu ani mai nainte de această întelegându bravul preot Gavril Condor, din aceea comună, că „școlă este arma viitorului“, n'a pregetat ași pune toate puterile, atât spirituale, cât și materiale întru cât îi era posibil, ca să dea poporului său impulsul de a pune umărul la umăr pentru ridicarea unui templu muselor din acea comună, de o însemnatate foarte mare în împrejurimea noastră muntosă. Și că glasul său n'a răsunat în pustii se vede de acolo, că poporul român din acea comună, urmându sfatului părintesc al lui bunului său preot, a început la edificarea acelu templu fără de a dispune de vre-un capital orecare, singur numai și numai avisat fiind de sudora feței sale.

Unicul rașim ce i-a fost bietului popor român din Calata-mare a fost, Prea Venerabilul Consistoriu Alchidiecesan din Sibiu la rugarea și la clarificarea demnului preot G. Condor prin mult regretatul presbiter alt tractului Clușului Vasile Roșescu și prin succesorul acestuia, zelosul administrator ppscă Tului Roșescu. Acel P. V. Consistoriu a fost, care întelegându însemnatatea unei școle corăspunătoare în Calata-mare, nu a pregetat a veni în ajutorul poporului în două rânduri cu mai multe sute fl. Astfel — după puțina mea cunoscință — am ajuns la terminarea acelei falnice zidiri, asemenea căreia în tot jurul puține sunt, — ba mai că nu se mai află nici la conaționali noștri.

Astfel s'a ajuns la Țița plină de bucurie dela 30 Maiu a. c., în care Țițe s'au sfințit acea școlă în prezența multimei de popor din loc și din jur, în prezența întregului stat învățătoresc din tractul Clușului, cari conchetați fiind pe Țița următoare în adunarea generală a reuniunii învățătorilor din departământul Clușului, nu au întârziat a se presenta la acest act însemnat celebrat prin meritul preot din loc G. Condor, cu asistență numerosă de preoți din jur, între cari amintesc pe cunoscutul cântăreț în jurul acesta Gavrilă Todoruț — nefindu-mi cunoscute numele la ceilalți d-ni preoți. Multă onor. d-nu am ppscă Tului Roșescu a presidat la esamenul școlii din loc Ținut în aceea Țițe după prânț la 3 ore, la acelu esamen, care spre durerea tuturor celor prezenți și mai ales spre durerea poporului, care atât de mult a fost pus la grele probe până a ridicat aceea școlă, — a fost cu deservire nemulțumitor. Cea mai adencă nemulțumire însă și-a esprima M. O. D. Adm. ppscă în conferința didactică de după esamen, accentuând din propria sa experiență din anul trecut față cu anul de față, că absolut nu s'a făcut nici un progres, ba cercetându mai de aproape se pôte constata chiar regres. Intre astfel de împrejurări datorința celor competenți e, ca să ia pe viitor măsurile de lipsă ca și poporul după multele și grelele jertfe aduse pe altarul școlii să fie mulțumit și să nu aibă cuvânt de a se plânge, că inzadar și-a cheltuit pentru școlă avutul său câștigat prin mare ostenele. Și eu sperez, că d-l preot G. Condor, din ale căru merite, din considerare la lipsa de spațiu, multe trebuie să le tacă deastădată, și va da totă silința în această privință, ér de M. O. D. Adm. ppscă, nu mă îndosc, îi va da tot sprijinul moral în această lucrare de mare însemnatate a sa.

Rămâne să amintesc acum, că adunarea Reuniunii învățătorilor, ce s'a Ținut în Țița următoare, a decurs în ordinea cea mai frumoasă, participându un număr însemnat de învățători. Ca lucru mai momentuos din această adunare amintesc numai alegerea de președinte al Reuniunii din acest departământ în persoana d-lui învățator din Mociu Vasile Teotelecanu, care a întrunit toate voturile cu excepțiunea a 3, primite de fostul președinte George Prigona, — accentuându încă, că toate celelalte puncte din program au fost discutate cu un viu interes. V. V.

Hunfalvy și chartele române.

Am împărtășit cetitorilor „Gazetei“, că deputatul ungar Hunfalvy (Hunsdorfer) a interelat la 13 Iunie n. pe guvernul unguresc, întrebându-l, decă are cunoscință, că în România s'a distribuit pentru învățământ în școlă o chartă geografică, unde mai jumătate din Ungaria e arătată ca aparținându României, și ce măsură are de gând să ia ministerul? Ministrul Csaky a răspuns, că va cerceta și va dispune cele de lipsă.

La acesta răspunde „Liberté Roumaine” astfel:

„Bunii noștri vecini, Ungurii, sunt foarte susceptibili. Dăr nu putem face, ca să nu fiă mai mulți Români decât Unguri în regatul Sf. Stefan și, când geografii noștri stabilesc charta etnologică a Românilor, sunt nevoiți de a indica aprobe jumătate din Ungaria ca fiind locuită de conaționalii noștri.”

„Totu așa e și cu charta Daciei, nu putem schimba istoria, nici modifica frontariile, care sunt cunoscute de tota lumea, numai în scopu de a plăc d-lui Hunfalvy.”

„Ni-se asigură, că d-lu Al. Urechia are intențiunea de a interpela în Senatu pe d-lu președinte alu consiliului și pe ministrul instrucțiunei publice în privința unor charte unguresci, care încorporează în Ungaria trei sferturi din regatul României.”

Poporațiunea diecesei Caransebeșului.

După datele înscrise la senatul bisericesc dela cele 10 protopresbiterate ale diecesei, poporațiunea fii în anul 1887 de 361,388 suflete, er în 1888 de 358,998, deci a scădutu cu 2390 de suflete; în anul 1888: s'au botezat 13.255, au răsosat 10.577, de unde rezultă, că numărul botezaților a întrecutu pe alu răsosătoru cu 2678; s'au cununatu în anul 1887 2930 părech, în 1888 2899 părech, deci rezultă unu scădământu de 31 părech.

Pe teritoriul diecesei s'au aflat case locuite de credincioși rom. gr. or. în anul 1888 65.910, în 1887 63.661 prin urmare casele locuite de credincioși rom. g. or. s'au sporitu cu 2249.

Dela alte religii s'au întorsu la religiea gr. or. 197, er dela religiea gr. or. la altele au trecutu 100 de persoane; er părech viețuitoare în concubinatu au fostu cu finea anulu 1888 5088, în 1887 4569 de unde rezultă, că numărul concubinataru s'a înmulțitu în decursul anulu 1888 cu 519 părech.

În diecesă s'au aflatu cu finea anulu 1888: a) comunități matere 313, b) comunități filii 35; la olaltă 348, în car suntu: a) biserici 326 b) capele 4 c) parohii 399 sistemisate după rescriptulu declaratoru iliricu.

a) în centru: episcopiu diecesană 1, protosincel 1, presbiteri 2.

b) în afară: protopresbiteri 8, administratori protopresbiterali 2, parochi și administratori parochiali 354, capelan 37 și diaconi 2. La olaltă 407 persoane bisericesci.

Până la finea anulu 1888 s'au redusu peste totu 71 de parochii, ce au fostu sistemisate prin rescriptulu iliricu.

Cele 326 de biserici din diecesă s'au aflatu: în stare bună 229, slabe 77, de totu slabe 20. Laolaltă 326.

Literatură.

Părți alese din Istoria Transilvaniei pe două sute de ani din urmă, de Georgu Barițiu. Volumul I. Sibiu 1889. Edițiunea autorului. Prețulu unui exemplar legatu ușoru 4 fl. 50 cr., legatu frumosu în pândă 5 fl. La aceste prețuri aste a se adăuga și porto postal. — După introduțiune și câteva schițe biografice, opulu de față cuprinde o lungă serie de evenimente dintre anul 1683 până în prețilele catastrofelor din 1848 și unu supplementu cu 44 documente. Întregulu opă cuprinde 774 pagini formatu mare 8°, fiindu subîmpărțitu în 15 capitole, și anume:

Michailu Apafi, consiliarii săi și clasele locuitorilor; Curtea Vienei, cățiva bărbați de stat; Începutulu negociațioru diplomatice între cabinetulu din Viena și guvernulu principelui Michailu Apafi; Viața socială și morală din țilele lui Apafi și mai târziu; Starea bisericeii poporului român în Transilvania și Ungaria sub domnia lui M. Apafi și a împăratulu Leopold I.; Primele încercări ale unirei religiose cu biserica rom. catolică; Încercările de emancipare a bisericeii sub Teofilu și Athanasie prin unire cu biserica romano-catolică și cu ajutorulu casei domnitoare; Evenimente culesse din periodulu dela 1700 până la 1712; Împăratulu Carolu VI ca rege alu Ungariei alu III-lea; Evenimente din domnia împărătesei Maria Teresia; Reforme în biserica rom. cat. și dissensiun confesional sub domnia Mariei Teresiei; Certele și desbinările confesional între Români; Evenimente din domnia împă-

ratulu Iosifu II.; Evenimente din domnia împăratulu Leopold II.; Evenimente din domnia împăratulu Franciscu.

Fiă-care capitulu este subîmpărțitu în paragrafi, er la urmă ca supplementu urmază o colecțiune de documente, car cuprindv vre-o 110 pag.

Observăm, că cei car voru prenumera această valorosă scriere de-adreptul dela autoru până la 1 Augustu n. c. o voru pute căpeta numai cu prețulu de 4 fl. 20 cr., inclusive trimiterea franco. Dela 5 seu mai multe esemplare plătite deodată se dau 10% rabat. După 1 Augustu cartea va trece în comisiune și se va pute comanda numai dela librari pe lângă prețurile numite la început.

Vindecarea turbării.

Intr'o corespondență din Zarendu, adresată „Telegrafulu român”, cetim:

În țilele trecute a muritu aici în Bradu de turbare cetățeanulu G. George. Înainte cu nouă săptămâni a fostu mușcatu de unu căne turbatu, atâtu densusu câtu și o femeă. A fostu sub cura unui medicu de aici K.... Tocmai la 9 săptămâni după-ce a fostu mușcatu — când ranele dela mâni erau vindecate — s'a ivitu turbarea, și după o durată de două țile a repausatu. Nu scim ce se va întâmpla cu femeia mușcată de același căne, care până acum e sănătoasă și nu dă vre-unu simptomu de turbare. La totă întâmplarea ar fi de doritu, ca astfel de omeni nenorociți să se trimită la vre-unu spitalu, ca să fiă observați, și să nu se amăgescă omenil, că voru fi curați; căci nu fiă căruia e datu a afla veninulu lui Pasteur.

Vorbindu de acestu casu, nu potă a nu atinge cevași despre turbare în trecutu. În Zarendu, ca antidotu contra turbării, se folosescu gândăcei pisați, pe car i beau în nisce zamă. Pe rană se pune ain (usturoiu) pisatu bine, și apoi se înveluescu cu o pânzătură.

Nu se așteptă multu și pacienții mergu în comuna — Beșanu — tractulu devei — la economulu Irimie Ioanu, carele taia morbosulu sub limbă și-i scoțe căței. Îndeplinită odată operațiunea, morbosulu e scăpatu, — cum se spune.

Cunoscū mai multe casuri, în car pacienții au fostu operați, și astăzi suntu sănătoși. Unora le țice, decă se duce la operatoru, că e pre târziu; așa se întâmplă și lui G. George, care muri.

În anul acesta s'a întâmplat unu casu aici la gimnasiu cu studentulu G. Perianu. Acesta a fostu mușcatu de unu căne, după cum se afirmă, turbatu. După ce tinerulu respectiv a început a se afla rău, a avé dureri la capu, grătă etc., a mersu în comuna Beșanu, unde s'a supusu operațiunei lui Irimie Ioanu. Operațiunea s'a efeptuită la 9 Februarie a. c. și despre această operațiune s'a estradatu numitulu tineru o adeverință, subsemnată de parochulu nostru din Beșanu A. Berariu, de Ioanu Irimie, carele scie scrie, și de doi martori. Originalulu adeverinții e la direcțiunea gimnasiului din Bradu.

La totu casulu medicii din apropiere ar merita să se ocupe de operațiunile numitulu Irimie, și de căței, cei scote dela morboșii, de turbare.

După operațiune, ne spune studentulu supranumitu, că i-s'a pusă sare în locurile operate. Secretulu curei și alu metodei de operațiune este o moștenire din moși, strămoși în familia lui Irimie.

DIVERSE.

Vești despre Stanley. Inscințări primite de curându dau de presupusu, că Stanley a fostu anteu la Uriri, pe laculu, Victoria Nyanza, unde a lăsatu 56 bolnavi, apoi, întorcându-se înderetu, a apucatu pe însăși malurile lacului. Ultimele vești arătau, că se întorse la Uriri, unde află în viață numai unu micu număr dntre cei 56 bolnavi lăsați acolo, er cei mai mulți murise. Elu însuși nu mai avea decât o mică parte din es-

corta sa, rărită de friguri. Unyara, unde se afla atunci Stanley, e situată în regiunea Kawinrodo, la 15 țile depărtare de Uriri. Decă se vede, că Emin călea pe pasurile eminentulu exploratoru, fie pentru a se întorce cu elu la costă și apoi în Europa, fie pentru a ocroti, până la ore-care distanță, retragerea populațiunei dela Wadelai, doritoare de a reîntra cu Stanley în lumea civilizată. Firesce, „Emin relief Committee” dela Londra a primitu cea dintăi veste prin grija agentulu său dela Zanzibar. Ea crede, că e o greșelă în data de 2 Decembrie arătată în depeșă. Stanley n'ar fi pututu în 80 țile să trecă Arwimi, să ajungă pe Emin pe laculu Albert, să străbată Onnyoro și Ouganda și să ajungă pe malulu sud-vesticu alu lacului Victoria Nyanza. Probabilu trebue să se cetescă 2 Februarie 1889 în locu de 2 Decembrie 1888, o deosebire de 2 luni. După „Emin relief Committee”, Stanley a trebuitu să se ducă la Uriri până la extremitatea meridională a lacului Victoria Nyanza, adecă la Msalala, unde a fostu creatu pentru densusu unu mare depositu de munițiun și alte articole de aprovizionare, pentru momentulu întorcerei, și dela Msalala s'a îndreptatu spre Mombassa. „Emin Committee” nu spune nimic de data probabilă a întorcerei lui Stanley. După tôte calculele făcute trebue 90 de țile în timpul normalu spre a merge directu dela Uriri la costă. Totuși Stanley a trebuitu să facă unu înconjuru spre a se duce la Msalala; a pututu să mai fie întârziatu de împrejurări neprevăzute. Oricum, fie „Emin relief Committee” declară, și cu dreptu cuventu, că marele exploratoru a triumfatu de tôte greutățile, și că pe la începutulu lunei Septemvre, de nu i se va întâmpla vr'o nenorocire, ne putem aștepta să lu vedem apărându în mijloculu civilizației, spre a ne face povestirea cea mai stranie de aventuri adeverate, pe care va fi auditu sfârșitul secolulu alu XIX.

Aici nu-i iertatu să se bată. Unu învățatoru avea mare neocasu cu elevii dela șoolă, car veniau și-i băteau mereu în usă. Cum se scape de ei? Pe nisce ocole de hărtiă, pe car le acăță de usă, învățatorulu scrisese cu litere mari: „Aici nu-i iertatu să se bată.” Nu trece însă multu și etă unu băiatu, pocu! în usă. „Așteptă mișelule, țice învățatorulu, cunoscându-lu că-i din șoolă lui, „Îți voi arăta eu ție.” — A două țile băieții erau foarte curioși să vedă, ce are să se întâmple. Vinovatulu era pregătitu la o bătaia sfântă. Învățatorulu intră, poruncesce s'asece o bancă, strigă pe băiatulu vinovat, și-i țice să se întindă pe bancă; elu sta cu trestia în mână. Dăr, ce minune? cum îi ridică roculețulu, învățatorulu, pufnindu de risu, se duce spre usă. Băiatulu își cususe o hărtiă cu inscripția: „Aici nu-i iertatu să se bată!”

Domnișora pisicelor. În țilele acestea s'a terminatu unu casu de moștenire foarte interesant. Nu departe de Danzig trăia în vila sa o domnișoră bogată și bătrână, numită de comunu „domnișora pisicelor”, care avea o predilecțiune deosebită pentru mâte, de car ținea în vila ei nici mai multu, nici mai puțin, ca 300, nutrindu-le numai cu ajutorulu altei fete. Domnișora a muritu cu 2 ani înainte de asta, testându-și tătă averea la fata din casă cu condițiune să-i îngrijască pisicile până la mărtea lor. Nemurile intentară procesu pe cuventu, că răsosata n'ar fi fostu cu mintea întregă, când a făcutu testamentulu, de altă parte că numărulu pisicelor s'a redus în curendu la trei, murindu una după alta mărtea naturală. Intr'aceea moștenitorea bogată se mărita, luându de bărbatu pe visitiulu stăpânei sale. Acesta a împăcatu tătă cetă, dându rudeniiloru jumătate din moștenire, cam 300,000 mărci (à 60 cr.)

O dramă de amor. Foile maghiare comunică despre o tristă dramă de amoru ce s'a săvârșitu la Seghedinu. Etă cele

ce s'au întâmplat: Iulia Martonoși era de-o frumsețe vestită. Unu băiatu bogatu, Bodo Istvan, se și inamora de ea, și relațiunea de doi ani dintre ei se săfârș prin aceea, că tineră fată născu unu copil. Amantul ei însă în locu de-a o lua după aceasta de nevastă, s'a însuratu cu alta. Acestă infidelitate Iulia n'o putea s'o uite, și de aceea, de câte-or numai avea privilegiu, se lega când de fostulu ei amantu, când de nevasta acestuia. De vre-o două ori au ajunsu chiar și înaintea tribunalulu. Acum în ția Rusaliilor er s'au întâmplat la unu birtu, unde se ținea o petrecere. Fata înșelată, și care se înțelege, că nu s'a mai pututu mărita, când a vėțutu intrându în sală pe fostulu ei amantu cu soția lui, s'a aprinsu, și în decursulu petrecerei a făcutu mai multe observațiuni malițiose la adresa lui Bodo și a nevastei sale. Er când elu plecă afară, îi țice nevastei: „Veți să-ți păzesci bine bărbatul, căci am să-lu sărutu!” Bodo Pista, reîntorcându-se, audu cele țice de fosta lui amantă, și începutu să o ocărăscă de ce cută cărtă. Dăr ea i țice: „Mai bine ar fi să cumperu o haină pentru copilulu țeu; ce dracu, de șapte ani ai puté să faci și tu atăta!” Bodo se înfură de aceste vorbe, care-lu făcu să roșescă în publicu, și amenință pe Iuliș. Ii țice: „O să vė cumpăr eu haine, de sciu, că n'aveți să le rupeți.” Cu această cetă s'a sfârșitu. Care nu fi însă senzația din orașu, când a două țile Iuliș a fostu găsită mărta, în drumulu ce ducea spre casă. Pe corpulu ei se vedeau mai multe răn, er pe gātu se vedeau urmele degetelor, care au sufocat-o. Se crede că ea fostu pândită și omorită din răsbunare de cătră fostulu ei amantu. Acesta s'a și arestatu.

Stanley se întorse. Oficiulu Reuter vestesce din Zanzibar cu data de 16 Iunie: Scrisori datate din Ujiji dela 10 Martie anunță, că Stanley a datu de Tipu-Tip și că a trimisu cățiva bolnavi din suita sa peste Congo. Stanley are intențiunea să vină cu Emin-pașă cătră litoralulu osticu. Tipu-Tip va sosi, probabilu, peste patru luni în Zanzibar.

Cursulu pieței Brașov
din 20 Iunie st. n. 1889.

Bancnote românesci	Cump.	9.40	Vënd.	9.43
Argintu românescu	-	9.35	-	9.40
Napoleon-d'ori	-	9.46	-	9.49
Lire turcesci	-	10.60	-	10.68
Imperiali	-	9.60	-	9.68
Galbin	-	5.56	-	5.60
Scris. fonc. „Albina” 6%	-	102.—	-	—
„ ” 5%	-	98.59	-	99.—
Ruble rusesci	-	120.—	-	122.—
Discontulu	-	6 1/2—8%	-	pe anu.

Cursulu la bursa de Viena
din 19 Iunie st. n. 1889.

Renta de aur 4%	-	-	-	101.10
Renta de hărtiă 5%	-	-	-	95.30
Imprumutul căilor ferate ungare	-	-	-	143.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (1-ma emisiune)	-	-	-	100.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (2-a emisiune)	-	-	-	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (3-a emisiune)	-	-	-	112.60
Bonuri rurale ungare	-	-	-	105.—
Bonuri cu clasa de sortare	-	-	-	105.—
Bonuri rurale Banat-Timiș	-	-	-	105.—
Bonuri cu cl. de sortare	-	-	-	105.—
Bonuri rurale transilvane	-	-	-	105.—
Bonuri croato-slavone	-	-	-	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vinu ungurescu	-	-	-	99.80
Imprumutul cu premiulu ungurescu	-	-	-	140.75
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinulu	-	-	-	126.25
Renta de hărtiă austriacă	-	-	-	43.50
Renta de argintu austriacă	-	-	-	83.75
Renta de aur austriacă	-	-	-	109.10
Losuri din 1860	-	-	-	141.—
Acțiunile băncei austro-ungare	-	-	-	904.—
Acțiunile băncei de creditu ungar.	-	-	-	312.25
Acțiunile băncei de creditu austr.	-	-	-	303.25
Galbeni împărătesci	-	-	-	5.65
Napoleon-d'ori	-	-	-	9.48
Mărci 100 imp. germane	-	-	-	58.30
Londra 10 Livressterlinge	-	-	-	119.35

Editoru și Redactoru responsabil: **Dr. Aurel Mureșianu.**

